

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	25155 Геоморфологія та палеогеографія
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	106 Географія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	25155
Назва ОП	Геоморфологія та палеогеографія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	106 Географія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Кирилюк Сергій Миколайович, Назаренко Катерина Ростиславівна, Кушнір Анатолій Степанович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	13.03.2024 р. – 15.03.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/03/vidomosti-pro-samooczinyuvannya-op_geomorfologiya-ta-paleogeografiya_mag_2024.pdf
Програма візиту експертної групи	https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/03/programma-vizytu_geomorfology_2024.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

За результатами акредитаційної експертизи ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» за другим рівнем вищої освіти у КНУ імені Тараса Шевченка ЕГ констатує її відповідність усім критеріям, які висуваються під час акредитації освітніх програм в галузі 10 - Природничі науки та за спеціальністю 106 «Географія», а сама ОНП акредитується вперше. ОНП, а також всі її структурні компоненти відповідають Стандарту вищої освіти, внутрішнім нормативним документам ЗВО, зовнішній нормативно-правовій базі МОН України та законодавству України загалом. Наявні ОК мають фундаментальний характер та відповідають предметній області географії. Відмічається комплексний характер цієї програми вдале поєднання теоретичної та практичної складової, а також чітка спрямованість на досягнення заявленої мети. Освітній процес в рамках ОНП забезпечено на високому рівні, він є достатньою мірою публічний, не містить дискримінаційних форм, а також прозорий та реалізується за допомогою фахового викладацького складу та матеріально-технічного забезпечення, яке відповідає сучасним вимогам. Функціонування даної ОНП необхідне для інтеграції України в європейський науковий простір, комплексного дослідження рельєфу та рельєфотвірних процесів, а також для ведення територіально-планувальної, інженерно-прогностичної, геотуристичної тощо видів діяльності, розуміння трендів розвитку ландшафтів для прогнозу їх майбутніх змін під впливом природних та антропогенних чинників в т.ч. для повоєнної відбудови України. Перспективним напрямком розвитку даної ОНП програми вбачається її масштабування, залучення приватного сектору економіки до перегляду ОНП, а також популяризація та залучення здобувачів до безпосередньої наукової діяльності. Це можна реалізувати за допомогою НПП, які здебільшого є професіоналами-практиками у даній галузі та беруть участь в наукових проектах, як всеукраїнського так і міжнародного рівнів.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

За результатами акредитаційної експертизи ЕГ відзначає загальне позитивне враження та належну якість ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» другого (магістерського) рівня ВО у КНУ імені Тараса Шевченка. Найбільш яскраво вираженими сильними сторонами в даній ОНП є: - цілі ОП та ПРН визначаються з урахуванням позицій та потреб всіх зацікавлених сторін, традицій геоморфологічних та палеогеографічних наукових досліджень в КНУТШ та їх практичного застосування. Це підтверджено рядом зустрічей та документами доданими до справи, а безпосередні приклади наведені в підкритерії 1.2; - набір ОК даної ОНП має фундаментальний характер в галузі геоморфології та палеогеографії, їх поєднання під час реалізації освітнього процесу забезпечує високу кваліфікацію випускників ОНП; - системне внутрішнє моніторингове опитування UNIDOS враховує думку здобувачів щодо дотримання академічної доброчесності, форм та проведення контрольних заходів та дозволяє вчасно реагувати на виявлені недоліки в ОНП та/або освітній діяльності при її реалізації; - НПП який задіяний у формуванні та реалізації цієї ОНП. Це провідні українські вчені та освітяни в галузі геоморфології та палеогеографії, які відомі поза межами України та представляють одну з наукових шкіл КНУТШ; - матеріально-технічні ресурси, які використовуються для реалізації ОНП повністю забезпечують всі потреби здобувачів вищої освіти та НПП, а також постійно переглядається та за можливістю оновлюється. Позитивними практиками є: - гнучкість управління навчальним процесом (в тому числі коригування правил вступу та організації навчання), що враховує нормативно-правові документи МОН України та суспільно-політичну ситуацію. Наприклад, своєчасно розроблений чіткий та зрозумілий коефіцієнтний принцип, за яким розраховується загальний бал для вступу на освітню програму; - залучення здобувачів освіти до здійснення наукових досліджень через участь в наукових й освітніх проектах, наукових школах, в т. ч. і закордонних, що має реальний, а не формальний характер; - використання сучасних практик для оновлення змісту РПНД, зокрема одержаних, адаптованих і трансформованих через власний поточний досвід науково-педагогічних працівників, набутий під час закордонних стажувань - поєднання навчання та наукових досліджень з впровадженням результатів науково-дослідної роботи викладачів і здобувачів в освітній процес. Активна участь викладачів у міжнародних наукових, дослідницьких проектах, грантових програмах і стажуваннях, приклади яких зазначені в аналітичній частині звіту (критерій 6) та підтверджуються матеріалами доданими до справи; - спільна робота НПП та роботодавців при створенні навчальних посібників які використовуються при викладанні; - залучення відомих світових вчених в галузі палеогеографії до гостьових лекцій; - вдале використання наявної матеріально-технічної бази при реалізації наукової компоненти ОНП, що відображається в якісній публікаційній активності НПП, які забезпечують реалізацію ОНП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Під час акредитації ОНП ЕГ було виявлено наявність деяких слабких сторін та запропоновано рекомендації, практична реалізація яких дозволить удосконалити функціонування ОНП. Слабкі сторони та рекомендації по їх усуненню: - слабка залученість до функціонування та перегляду ОНП приватного сектору економіки. Рекомендація: при повторному перегляді ОНП залучити представників бізнесу до обговорення з метою ширшого розкриття можливостей даної ОНП; - заявлена у звіті про СО унікальність програми виглядає непереконливо, адже результати навчання визначаються відповідним Стандартом ВО, а окремі елементи змістовного наповнення є традиційними для ОП магістерського рівня. Рекомендація: на найближчому засіданні групи забезпечення ОП обґрунтувати унікальність даної ОНП виходячи із залучення результатів міжнародної діяльності групи забезпечення та НПП загалом в дану ОНП; - форма побудови і наповнення структурно-логічної схеми. Рекомендуємо до початку наступного навчального року ОК у структурно-логічній схемі організувати по семестрах. У структурно-логічній схемі

індивідуальними блоками виділити обов'язкові ОК і встановити логічні послідовності (зв'язки) з вибірковими ОК або їхніми блоками, для формування цілісної картини й кращої орієнтації під час вибору цих дисциплін (як вони доповнюють/продовжують обов'язкові ОК) здобувачами вищої освіти (підкритерій 2.2). Рекомендуємо до наступного перегляду ОНП розглянути можливість реалізації окремих програмних результатів (ПР5) як-от в ОК17 «Кваліфікаційна робота магістра» (підкритерій 2.5); - формалізований перелік методів навчання в окремих ОК. Рекомендуємо при наступному перегляді ОНП розширити спектр форм і методів на тих ОК, де ряд методів обмежується стандартними формами, наприклад лекції, семінарські заняття, самостійна робота; - ЕГ рекомендує сформувати з наступного навчального року орієнтовний зміст методичних рекомендацій у репозитарії кафедри/факультету/ЗВО. - ЕГ пропонує з наступного навчального року збільшити кількість прикладів залучення іноземних вчених до лекцій в рамках даної ОНП, що посилює інтернаціоналізацію даної ОНП. Це можна реалізувати через застосування наявних договорів про міжнародну співпрацю та особистісних зв'язках НПП; - ЕГ рекомендує з наступного н.р. покращити академічну мобільність (стажування, участь в наук.конференціях, академічний обмін та ін.) в т.ч. через функціонуючий в ЗВО проєкт віртуальної академічної мобільності NICE; - ЕГ пропонує в наступному навчальному році встановити вказівники зі шрифтом Брайля, тактильних смуг тощо, за наявності осіб з такими особливими потребами. - Рекомендація - впродовж 2 семестру 2023-2024 навчального року (перед захистом кваліфікаційної роботи) провести зустріч здобувачів вищої освіти даної ОНП зі роботодавцем(-цями). Це потрібно передусім для розуміння здобувачами цілей та мети ОНП за якою вони навчаються, а роботодавцеві (-цям) для розуміння можливостей здобувачів та залучення їх до роботи.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Основною заявленою ціллю даної ОНП є підготовка конкурентноспроможних на ринку праці кваліфікованих фахівців з предметної області 106 Географія, які володіють ґрунтовними знаннями та професійними навичками у галузі геоморфології та палеогеографії на основі розуміння навколишнього природного середовища як цілісної динамічної просторової системи. ОНП формує компетентності (інтегральну, загальні та фахові) які відповідають тим, що визначені відповідним Стандартом ВО, а сама ОНП співвідносяться з ним. Набуття даних компетентностей дають змогу випускнику ОНП самостійно вирішувати задачі у сфері дослідження рельєфу та природних умов минулого, використовувати геоморфологічну та палеогеографічну інформацію для потреб раціонального ведення господарства. Аналізуючи структуру та наповнення ОНП ЕГ приходять до висновку, що її особливостями є: - комбінування дисциплін, які поєднують теоретичні знання з практичним застосуванням (наявні теоретичні курси та практики); - включає спеціалізовані дисципліни, що відповідають поточним та майбутнім вимогам ринку праці (ОК 3, ОК 7 та ін.); - розроблена з урахуванням найкращих практик географічної освіти та науки провідних університетів світу та національних традицій. Разом з цим вона чітко відповідає основному нормативному документу ЗВО, а саме Стратегічному плану розвитку КНУТШ на період 2018-2025 рр.. <https://knu.ua/pdfs/official/Development-strategic-plan-22-12-12.pdf>. Зв'язок даної ОНП із стратегією ЗВО підтвердив також на зустрічі з ректор КНУТШ. Дана ОП базується на давніх традиціях геоморфологічних та палеогеографічних досліджень в КНУТШ, враховує попередні напрацювання та результати нових досліджень, в т.ч. власних, які НПП даної ОНП публікують в провідних наукових журналах світу (напрк. Nature). Заявлена у звіті про СО унікальність програми виглядає непереконливо, адже результати навчання визначаються відповідним Стандартом ВО, а окремі елементи змістовного наповнення є традиційними для ОП магістерського рівня.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Результати аналізу звіту про СО, зустрічі у фокус-групах та надані додаткові документи свідчать, що до визначення цілей ОП та формулювання ПРН залучені всі зацікавлені особи. Так на відповідних зустрічах було отримано інформацію, що зокрема при формуванні ОП та її перегляді брали участь роботодавці: зав. відділу геоморфології та палеогеографії ІГ НАНУ, к. геогр. н. Р. Спиця. Додані документи до справи засвідчують, що враховано пропозиції та інтереси представників основних організацій, де проходять виробничу практику студенти кафедри, зокрема ДП «ДІПРОМІСТО», ДП «Українська геологічна компанія», БО «Екологія-право-людина» тощо. Згідно витягів з протоколів, к. геогр. н. А. Олещенко (ДП «ДІПРОМІСТО») було сформульовано такі результати навчання, що відповідають за здатність провадити інноваційну діяльність, розробку нових методів і процедур у дослідженнях,

брати участь у розробці та оцінці програм, стратегій і планів розвитку територій; за пропозицією директора Центру регіональних геологічних досліджень ДП «Українська геологічна компанія» М. Дерія визначено результати навчання, що стосуються здатності планувати та виконувати теоретичні та прикладні дослідження, оцінювати можливі ризики та наслідки реалізації управлінських рішень у природокористуванні. Позитивні рецензії та дану ОНП на різних етапах її функціонування надали представники академічної спільноти та ЗВО, це с.н.с. сектору палеогеографії ІГ НАНУ к.геогр.н. Кармазиненко С.П., зав.кафедри геоморфології та палеогеографії ЛНУ імені І.Франка д.геогр.н. Дубіс Л.Ф., зав. кафедри геодезії та картографії НУБІП д.геогр.н., проф. Ковальчук І.П. За свідченнями здобувачів які навчаються на даний момент їм відомо про можливість внесення змін до ОНП на засіданнях робочої групи, а додані документи підтверджують участь здобувачів попередніх років у подібних засіданнях. Загалом аналіз звіту про СО, додаткових документів та зустрічей у фокус-групах, засвідчує, що залучення стейкхолдерів мало реальний, а не формальний характер.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз ЕГ наявної інформації за результатами аналізу звіту СО, додаткових документів, а також зустрічей у фокус-групах з гарантом ОП, НПП, роботодавцями та Відкрита зустріч констатує, що цілі ОП та ПРН визначаються з урахуванням тенденцій на ринку праці, сучасного розвитку науки та суспільно-політичних процесів. За свідченням гаранта ОНП окремі ОК впроваджувалися на основі їх використання у ОП інших ЗВО України, наприклад «Антропогенна геоморфологія» в ЛНУ імені І.Франка. Також за інформацією, що була отримана на зустрічі з авторами відомостей про СО аналізувались програми «Applied Geomorphology and Alpine Hazards» (University of Salzburg), «Geomorphology and Geomatics» (University of Oslo), «Applied Geomorphology» (Adam Mickiewicz University in Poznań), «Fluvial Geomorphology» (Colorado State University) та ін. Досвід цих програм дозволив сформулювати РН, що стосуються аналізу особливостей природних процесів у географічній оболонці, моделювання географічних об'єктів та процесів, їх ідентифікації та класифікації, що набуваються в процесі опанування ряду обов'язкових та вибіркових дисциплін. Договори про співпрацю із закордонними установами за свідчення заступника керівника відділу міжнародних зв'язків (зустріч 10) та підтвердженням безпосередньо НПП вказують на те, що дана ОП та окремі її ОК оновлюється, зокрема, на основі досвіду участі викладачів у різного роду міжнародних проектах, що в свою чергу дозволяє враховувати тенденції розвитку ринку праці, що підтверджують роботодавці на зустрічі 6. Таким чином ЕГ вважає, що галузевий контекст врахований повною мірою. Регіональний контекст в ОНП врахований через вивчення по окремим ОК регіональних особливостей рельєфу та рельєфотвірних процесів на теренах нашої країни, що спрямовані на здійснення комплексної оцінки та моніторингу природних ресурсів, прогнозування розвитку географічних об'єктів і процесів, що підтверджується аналізом відповідних РНП.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Для спеціальності 106 Географія, галузі знань 10 Природничі науки для другого (магістерського) рівня вищої освіти затверджено стандарт вищої освіти https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/05/17/106.Neohrafiya.mahistr_17.06.doc Визначені в ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» ПРН відповідають вимогам стандарту. Приведення ОП до вимог Стандарту було зроблено під час засідання робочої групи ОНП, протокол №4 від 06.10.2020 р. (доданий до справи). Досягнення мети і завдань ОНП відбувається за рахунок наявного кадрового потенціалу та науково-методичного матеріалу (таблиця з звіту про СО) контролю ЗВО стандартів викладання дисциплін (свідчення на зустрічі з керівництвом та менеджментом ЗВО, НПП), проведення навчальних та виробничих практик, використання відповідного інфраструктурного забезпечення, бібліотечних та інтернет-ресурсів тощо. ЕГ засвідчує повну відповідність ОП відповідному Стандарту ВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ЕГ відзначає повну відповідність усіх під критеріїв в рамках критерію 1. Цілі ОНП та ПРН визначаються з урахуванням Стандарту ВО, Стратегії КНУТШ, очікувань та потреб здобувачів, а також роботодавців, що засвідчено на відповідних зустрічах. Це також засвідчено документально з прикладами наведеними у під критерії 1.2. Дана ОНП має чітко виражений галузевий та регіональний контекст, приклади охарактеризовані у під критерії 1.3. Сильною стороною в рамках даного критерію є набір ОК, що мають фундаментальний характер в галузі геоморфології та палеогеографії.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкою стороною у контексті даного критерію ЕГ вважає слабку залученість приватного сектору економіки, адже згадані у матеріалі справи та присутні на відповідних зустрічах стейкхолдери це представники установ державної форми власності. Рекомендація: при повторному перегляді ОНП залучити представників бізнесу до обговорення з метою ширшого розкриття можливостей даної ОНП (проходження практики та подальше працевлаштування випускників в т.ч. в приватних компаніях) Заявлена у звіті про СО унікальність програми виглядає непереконливо, адже результати навчання визначаються відповідним Стандартом ВО, а окремі елементи змістовного наповнення є традиційними для ОП магістерського рівня. Рекомендація: на найближчому засіданні групи забезпечення ОП обґрунтувати унікальність даної ОНП виходячи із залучення результатів міжнародної діяльності групи забезпечення та НПП загалом в дану ОНП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Дана ОНП має чітко сформульовані цілі та відповідає нормативним документам ЗВО, що підтверджено в підкритерії 1.1. Цілі ОП та ПРН визначаються з урахуванням поглядів та потреб всіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів), що підтверджена відповідними документами та зустрічами зазначеними в підкритерії 1.2 та повністю відповідають йому. При розробленні ОП та під час її функціонування відображаються тенденції у розвитку конкретної спеціальності, стану ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також практики аналогічних освітніх програм України та закордоном, таким чином це відповідає підкритерію 1.3. ОНП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої, що охарактеризовано в підкритерії 1.4. Загалом аналіз ОНП ЕГ засвідчує, що вона відповідає усім підкритеріям, але разом з тим не містить інноваційні та/або взірцеві практики в рамках критерію 1. Врахування зазначених факторів дозволяє експертній групі зробити висновок про відповідність ОП за даним критерієм рівню В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» галузі знань 10 «Природничі науки» спеціальності 106 «Географія» та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) становить 120 кредитів, що відповідає вимогам закону України «Про вищу освіту» у частині навчального навантаження для освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти. ОНП містить обов'язкових компонент 90 кредитів ЄКТС, що становить 75 %. Вибіркова частина освітньої програми має загальний обсяг 30 кредитів ЄКТС, що становить 25 %. Вибір дисциплін відбувається з допомогою автоматизованої системи «Triton» (<https://student.triton.knu.ua/>), де здобувачі мають можливість обирати дисципліни вільного вибору.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОНП має чітку структуру. Обов'язкові ОК представлено таблицею, що доводить послідовність вивчення обов'язкових компонентів. ОНП загалом є структурованою, проте не вказано в яких семестрах ОК реалізуються. Згідно навчального плану обов'язкові ОК (1 семестр – 32 ЄКТС, 2 семестр – 28 ЄКТС; 4 семестр – 30 ЄКТС), вибіркові ОК (3 семестри – 30 ЄКТС). В 1 семестрі – викладаються базові для спеціальності 106 «Географія» дисципліни: ОК1 «Методологія географічної науки», ОК5 «Ритміка природних процесів», ОК4 «Рельєф світу»; в 2 семестрі – ОК8 «Геопланування та ландшафтна організація територій», ОК13 «Геоморфологічне районування та прогноз»; в 3 семестрі реалізується вибіркова компонента ОНП, наприклад: ВБ2.3 «Палеогеоморфологія», ВБ1.3 «Еволюційна геоморфологія», ВБ3.1.2 «Регіональна палеогеографія голоцену», ВБ3.2.1 «Ерозіознавство та руслові процеси» тощо. Завершується освітній процес захистом кваліфікаційної роботи магістра (ОК17). В ОНП присутні ОК10 «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» і ОК16 «Науково-дослідницький практикум із спеціальності Географія (Геоморфологія та палеогеографія)», які розвивають у здобувачів теоретичні

знання про науковий пошук, і закріплюють базові (практичні) навички наукових досліджень. Структурно-логічна схема в ОНП представлена у вигляді схеми і відображає взаємозв'язки між блоками обов'язкових ОК. Встановлено, що обов'язкові ОК формують врівноважену, логічно побудовану, взаємопов'язану, в плані компонентів, систему, що в сукупності веде до реалізації цілей, РН та компетентностей, визначених ОНП. Однак, у структурно-логічній схемі ОК не впорядковані по семестрах, обов'язкові освітні компоненти не розписані, як і вибіркові, і не встановлені логічні послідовності (зв'язки) між ними, що в разі доопрацювання сприяло б формуванню цілісної картини послідовності вивчення обов'язкових ОК й кращої орієнтації під час вибору дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Перелік освітніх компонентів ОНП цілком відображають предметну область, спрямовану на вимогу потреби в підготовці фахівців з Географії, які володітимуть актуальними практичними навичками, необхідними для розв'язання складних задач дослідницького і практичного характеру (зважаючи на всі ті виклики, які постали перед Україною), здатними до самостійного наукового пошуку і практичної діяльності. По-перше, ОНП спрямована на узагальнений об'єкт діяльності географа – вчені та концепції географії і в розрізі історичного розвитку, і в системно-теоретичному вигляді із застосуванням й органічним впровадженням під час реалізації ОНП інформаційних технологій, методів математичного моделювання і прогнозування процесів у навколишньому середовищі. По-друге, ОНП поєднує професійну орієнтацію, що передбачає формування головних компетентностей необхідних для роботи в закладах освіти, установах й організаціях: проектно-пошукових, науково-дослідних, Державної геологічної служби, надзвичайних ситуацій, екологічної безпеки, заповідної справи, екскурсійно-туристичних тощо. Освітня програма складена у логічній послідовності, де поступово вивчаються обов'язкові освітні компоненти, що охоплюють предметну область: 1) базові освітні компоненти географічного спрямування, що охоплюють комплекс ідей, понять, категорій, теорій, концепцій, принципів, методів географії і її окремих розділів: геоморфології, палеогеографії, ландшафтознавства тощо (Методологія географічної науки, Ритміка природних процесів, Рельєф Світу); 2) освітні компоненти, що забезпечують пізнання аналітичної і прикладної географії (Управління екопроектами та міжнародне співробітництво в галузі охорони природи, Геопланування та ландшафтна організація територій, Ландшафтно-геоморфологічна індикація), 3) географічні науково-дослідні компоненти, спрямовані на набуття навичок науково-пошукової діяльності (Професійна та корпоративна етика, Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності, Науково-дослідницький практикум із спеціальності Географія (Геоморфологія та палеогеографія)). Практичні навички формуються і закріплюються під час практик (Виробнича й Асистентська), що є обов'язковими компонентами ОНП підготовки магістрів у галузі 10 «Природничі науки» за спеціальністю 106 «Географія». Так, мета виробничої практики передбачає формування у здобувачів знань і навичок для вирішення низки теоретичних наукових задач в практичній площині при вивченні геоморфосфери (оволодіння сучасними методами; принципами роботи наукових приладів в т. ч. методиками збору інформації з їх допомогою, аналітичної обробки і формуванню на інформаційній базі аналітичних, прогностичних і рекомендаційних висновків; навичками, вміннями та способами організації праці молодшого наукового співробітника), і практичних проблем (формування професійних практичних навичок і вмінь для прийняття самостійних рішень під час роботи в конкретних умовах, здобуття досвіду роботи у команді тощо).

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

В ЗВО наявні нормативні передумови формування індивідуальної освітньої траєкторії – «Стратегія (Програма) розвитку Університету» (<https://knu.ua/pdfs/official/Development-strategic-plan-22-12-12.pdf>), «Положення про організацію освітнього процесу» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf (п. 5.2.3, п. 9.4)), «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу» (https://mobility.knu.ua/?page_id=804&lang=uk). Вибіркові ОК вводяться в ОНП для забезпечення освітніх і професійних потреб здобувачів, посилення їх конкурентоспроможності на ринку праці. Частка таких дисциплін за вибором у ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» спеціальності 106 «Географія» становить 25 % (30 кредитів ЄКТС від загального обсягу). З переліком вибіркових дисциплін здобувачі мають можливість ознайомитись і безпосередньо обрати вибіркові ОК у свої персональних віртуальних кабінетах в автоматизованій системі КНУ ім. Т. Шевченка із забезпечення освітнього процесу «Triton», де представлений як алгоритм вибору, так і перелік дисциплін (<https://student.triton.knu.ua/>). Відповідно до «Положення про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін» ([http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20\(03_12_2018\).PDF](http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20(03_12_2018).PDF)) введеного в дію наказом від 03.12.2018).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів, які навчаються за ОНП регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf). Її обсяги визначені у НП, обсяги та компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності – в ОНП. Відповідно до НП та ОНП здійснюються такі види практичної підготовки: практики: виробнича (ОК14 – 6 кредитів ЄКТС) та асистентська (ОК15 – 8 кредитів ЄКТС), а також Науково-дослідницький практикум із спеціальності Географія (Геоморфологія та палеогеографія) (ОК16 – 12 кредитів ЄКТС). Практична підготовка по інших (обов'язкових і вибіркових компонентах ОНП) достатня (практичні та семінарські заняття сягають 50 % аудиторних годин). Рекомендуємо розглянути можливість реалізації РН5 (Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень) в ОК17 (Кваліфікаційна робота магістра), оскільки підготовка будь-якої наукової роботи без вирішення низки науково-прикладних проблем не є повною та обґрунтованою. Практична складова освітнього процесу є важливою у підготовці професійного фахівця-географа. Рекомендуємо застосувати можливості письмових або електронних опитувань здобувачів щодо задоволеності ними набутих компетентностей під час практик.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Здобувачі, які навчаються за ОНП «Геоморфологія та палеогеографія», мають можливість набувати та розвивати соціальні навички (soft skills), необхідні у їх професійній діяльності під час вивчення окремих ОК та проходження практик. Формування soft skills у значній мірі забезпечують: ОК9 «Професійна та корпоративна етика» (ПР2, 5, 7), ОК3 «Управління екопроектами та міжнародне співробітництво в галузі охорони природи» (ПР3, 5, 9, 11–12, 14), а також практики (Виробнича та Асистентська) (ПР2, 4–8, 11, 13). Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ПР6) забезпечуються: ОК7 «Лінеamentний аналіз», ОК10 «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності», ОК12 «Антропогенна геоморфологія», ОК15 «Асистентська практика (з відривом від теоретичного навчання)» та ОК17 «Кваліфікаційна робота магістра». Ще ширше реалізовано ПР10 (Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно-географічних проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування), наприклад ОК1 «Методологія географічної науки», ОК2 «Небезпечні природні процеси в докiллі (Hazardous Processes in the Environment)», ОК5 «Ритміка природних процесів» та ін. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя відображені у ПР2–3, 7, 13. Вони забезпечуються внаслідок реалізації ОК3 «Управління екопроектами та міжнародне співробітництво в галузі охорони природи», ОК8 «Геопланування та ландшафтна організація територій» та ОК14 «Виробнича практика (з відривом від теоретичного навчання)». Розвиток креативності, когнітивної гнучкості та критичного мислення через здатність до генерування нових ідей (креативності), виявлення та розв'язання проблем, ініціативності забезпечується реалізацією ПР5, 8, 12 в ОК10 «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності», ОК11 «Ландшафтно-геоморфологічна індикація». Формування soft skills у здобувачів відбувається також завдяки участі у студентському самоврядуванні, у спортивних, культурних та виховних заходах. Активному розвитку соціальних навичок здобувачів сприяє інформаційна політика ЗВО щодо участі в різноманітних проектах, конференціях, програмах академічної мобільності.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Затверджений професійний стандарт на час розробки ОНП відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОНП та окремих освітніх компонентів об'єктивно відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Аналіз діючих навчальних планів показав, що при їх формуванні дотримано вимоги «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf). Загальне навантаження за ОНП становить 3 600 год. (120 кредитів ЄКТС), з яких на аудиторну роботу припадає 940 год. або 26,2 % від загальної кількості годин. На самостійну роботу студента відведено 2240 год., що становить 62,2 % від загального навантаження. На навчальні та виробничі практики – 420 год. (11,6 %) (14 кредитів ЄКТС); кваліфікаційну магістерську роботу – 300 год. (10 кредитів ЄКТС). Навантаження в розрізі дисциплін розподілене рівномірно – від 3–6 кредитів ЄКТС, лише окремі ОК сягають 8–12 кредитів ЄКТС – це «Асистентська практика (з відривом від теоретичного навчання)», «Науково-дослідницький практикум із спеціальності Географія (Геоморфологія та палеогеографія)» і «Кваліфікаційна робота магістра». Щотижневе аудиторне навантаження – до 16 год для кожного року навчання, що унеможливує перевантаження здобувачів. Кількість контрольних заходів (заліків, іспитів) у семестрі перебуває в межах допустимих визначених норм.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти за ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Видимі переваги (сильні сторони) за критерієм 2 відсутні. Зміст ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» в цілому відповідає предметній області спеціальності 106 Географія (підкритерій 2.3). Відповідний рівень поінформованості здобувачів вищої освіти щодо вільного вибору навчальних дисциплін з чітким, регламентованим алгоритмом дій (підкритерій 2.4). Організовано методично вивірене забезпечення проведення практик (виробничої, асистентської та науково-дослідницького практикуму) (підкритерій 2.5). Дотримано законодавство, щодо обсягу ОНП (підкритерій 2.1), розподілу на обов'язкові та вибіркові компоненти, щотижневого аудиторного навантаження, кількості контрольних заходів в межах семестру (підкритерій 2.8).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкою стороною критерію 2, на думку ЕГ, є форма побудови і наповнення структурно-логічної схеми. Рекомендуємо до початку наступного навчального року ОК у структурно-логічній схемі організувати по семестрах. У структурно-логічній схемі індивідуальними блоками виділити обов'язкові ОК і встановити логічні послідовності (зв'язки) з вибірковими ОК або їхніми блоками, для формування цілісної картини й кращої орієнтації під час вибору цих дисциплін (як вони доповнюють/продовжують обов'язкові ОК) здобувачами вищої освіти (підкритерій 2.2). Рекомендуємо до наступного перегляду ОНП розглянути можливість реалізації окремих програмних результатів (ПР5) як-от в ОК17 «Кваліфікаційна робота магістра» (підкритерій 2.5).

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» відповідає Критерію 2: зміст освітньої програми перебуває в парадигмі предметної області спеціальності 106 Географія; структура освітньої програми дозволяє реалізувати формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами; обсяг освітньої програми та її освітніх компонентів цілком відбиває фактичне навантаження здобувачів і є відповідним для досягнення цілей і програмних результатів навчання. Зафіксовані недоліки провадження освітньої діяльності за ОНП (підкритерій 2.2, 2.5) не є істотними і жодним чином не впливають на її якість. Всі вони можуть бути усунуті в короткі терміни (черговому перегляді ОНП). Експертною групою зроблено висновок про відповідність ОНП, за даним критерієм, рівню В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

ЕГ під час акредитаційної експертизи ознайомила з правилами прийому на навчання розміщеними у веб-мережі. Вступ на ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» регламентують загальноуніверситетські правила розміщених на сайті ЗВО <https://vstup.knu.ua/rules>. Тут оприлюднено «Положення про Приймальну комісію», «Порядок поновлення та переведення..» та «Положення про Апеляційну комісію». Сайт приймальної комісії є наповненим та інформативним, з наданими контактами у соціальних мережах для можливості оперативного зв'язку. Додаткова інформація, що розміщена на сайті географічного факультету <https://geo.knu.ua/vstup/or-magistr/>, це зокрема інформація про ОП, етапи вступної компанії, програма вступних іспитів та результати вступних випробувань. ЕГ констатує, що всі правила є зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та враховують нормативні вимоги

МОН України, зокрема частину четверту і п'яту статті 44 Закону України «Про вищу освіту». Те, що правила прийому є чіткими і зрозумілими підтвердили і здобувачі ВО на зустрічі з ЕГ, зокрема Шваб Тетяна та Лісковацька Мар'яна.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

При аналізі звіту про СО та документів представлених у вільному доступі, ЕГ відзначає, що правила прийому на навчання за ОНП враховують особливості самої освітньої програми. Вступ здійснюється відповідно до «Правил прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка» <https://vstup.knu.ua/rules>, які відповідають Умовам прийому на навчання до ЗВО України, затвердженим МОН України. Вступні випробування складаються з єдиного вступного іспиту (ваговий коефіцієнт 0,4) та єдиного фахового вступного випробування (ваговий коефіцієнт 0,6), їхні вагові коефіцієнти для вступу на навчання визначені «Правилами прийому до КНУТШ» (дод. 3.2). Правила прийому на навчання та вимоги до вступників за даною ОНП враховуються через ЄФВВ, що проводиться згідно з графіком вступних іспитів у КНУТШ у письмовій формі (аналітична частина та тести). Матеріали для зазначеного випробування щорічно готуються робочою групою ОНП. Питання двох зазначених частин перевірки знань вступників формуються з переліку фахових дисциплін – обов'язкових компонентів ОПП «Геоморфологія та природознавальний туризм» та ОПП «Природнича географія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Програми вступних випробувань затверджуються Вченою радою факультету та оприлюднюються не пізніше ніж за три місяці до початку прийому документів вступників на сайті факультету https://geo.knu.ua/vstup/or-magistr/programu_ispytiv_22/. Згідно до представленої інформації у вищезазначених документах, правила вступу можуть оновлюватися в зв'язку з нормативними документами МОН України та внутрішніми документами ЗВО.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Аналізуючи загальнодоступні документи ЕГ констатує, що у ЗВО розроблено та затверджено всі необхідні нормативні документи, що описують практику визнання результатів навчання в інших ЗВО і в т.ч. під час академічної мобільності. Безпосередньо дана процедура описана у звіті про СО на основі відповідних документів. Останні знаходяться у вільному доступі: «Положення про організацію освітнього процесу» (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>), «Положення про порядок перезарахування результатів навчання» (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=798&lang=uk), «Порядок поновлення та переведення здобувачів вищої освіти» (<http://vstup.univ.kiev.ua/userfiles/files/instruction.pdf>) та «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk); визнання результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, а також кваліфікацій, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року регулюється Наказом Ректора від 12.07.2016 року за №603-22 «Про затвердження Порядку проведення в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Nakaz_atestaciya_PK_2016.jpg. ЕГ проаналізувала документи, що вище зазначені та встановила, що вони є прозорими, чіткими та зрозумілими, а процедура їх застосування узгоджується із Конвенцією про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text. За час дії ОНП практики застосування вищевказаних правил не було. На зустрічі із здобувачами підтверджено, що їм відомо про можливість визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

За результатами акредитаційної експертизи ЕГ констатує, що питання визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті як на ОНП так і в ЗВО регулюється «Положенням про валідацію і визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» <https://senate.univ.kiev.ua/?p=2271>. Даний нормативний акт гарантує надійність визнання РН описаною в ньому процедурою визнання, права та обов'язків учасників визнання, термінів розгляду заяв щодо визнання, порядку оскарження рішень щодо визнання. За свідченням Гаранта та здобувачів практики визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, на зазначеній ОНП не було. Потенційно дана це може здійснюватися винятково з метою перезарахування РН, що визначені ОП, та не може замінити процедуру підсумкового оцінювання, яка визначена ОП. Загальний обсяг освітніх компонентів ОП, що може бути перезарахованим становить не більше 25% кредитів ЄКТС відповідної ОП, що підтвердила на зустрічі 10 керівник відділу забезпечення якості освіти. При визнанні рівня опанування

результатів неформального та/або інформального навчання в межах освітнього компонента НПП можуть використовувати такі процедури оцінювання, як-то усний або письмовий іспит, тестування. Разом з тим за результатами зустрічей з НПП та здобувачами ЕГ засвідчує, що ЗВО не обмежує права здобувачів освіти на розвиток своїх компетентностей поза освітніми програмами шляхом неформального навчання в Університеті і за його межами, зокрема сам розробляє такі програми та пропонує їх здобувачам.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

ЕГ відзначає повну відповідність усіх під критеріїв в рамках критерію 1. Виражених сильних сторін у контексті критерію 7 виокремлено не було. Гнучкість управління навчальним процесом (в тому числі коригування правил вступу та організації навчання) є позитивною практикою, яка враховує нормативно-правові документи МОН України та суспільно-політичну ситуацію. Наприклад, своєчасно розроблений чіткий та зрозумілий коефіцієнтний принцип, за яким розраховується загальний бал для вступу на освітню програму.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

В рамках даного критерію ЕГ рекомендує з наступного н.р. покращити академічну мобільність в т.ч. через функціонуючий в ЗВО проєкт віртуальної академічної мобільності NICE <https://mobility.knu.ua/?p=3235>. Це на думку ЕГ, допоможе розширити різного роду фахові компетентності та soft skills здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, а також враховують особливості самої освітньої програми, таким чином є повна відповідність за підкритеріями 3.1. та 3.2. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти та у неформальній освіті, які за даною програмою не застосовувалися, але про можливість їх реалізації здобувачі знають. При аналізі ОНП за даним критерієм ЕГ констатує повну узгодженість підкритеріїв, але разом з тим відсутні позитивні практики, які мають взірцевий та/або інноваційний характер в рамках цього критерію. Таким чином, ЕГ встановила рівень відповідності за даним критерієм – В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Освітній процес за ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» реалізується за денною формою навчання, ЕГ на основі зустрічей з НПП, здобувачами, адміністрацією географічного факультету, встановила, що на ОНП застосовують не лише традиційні, а й інноваційні системи методів, що прийняті у географічних науках. До прикладу (на основі аналізу РПНД і силабусів) ОК1 «Методологія географічної науки», ОК10 «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» передбачають такі методи: словесні, загальнонаукові, світоглядно-філософські, конкретно-наукові, загально-географічні, комплексні філософські, інтеграційні, просторово-часові, методи роботи з навчально-методичними матеріалами та ін., ОК14 «Виробнича практика (з відривом від теоретичного навчання)» – методи збору та обробки емпіричних даних, порівняльно-описовий, математичні методи обробки інформації, бібліографічного аналізу, камеральний, експедиційний, спостереження, маршрутний, комплексно-географічний та ін., а ОК17 «Кваліфікаційна робота магістра» – евристичні, пошуково-дослідницькі, самостійної підготовки тощо. ЕГ констатує відповідність методів навчання і викладання цілям ОНП та її ПР (табл. 3 відомостей СО). Аналіз також виявив ряд сумнівних позицій щодо застосування певних методів для досягнення відповідних ПР. До прикладу, забезпечення Проє «Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій...» через семінарські заняття і самостійну підготовку в ОКЗ «Управління екопроєктами та міжнародне співробітництво в галузі охорони природи», видається недостатнім і потребує використання ширшого спектру методів, наприклад ситуаційно-пошукових, репродуктивних, порівняльних тощо. Усі силабуси та РПНД є

авторськими, форми та методи навчання і викладання передбачені у них, загалом відповідають вимогам студентоцентрованого підходу і принципам академічної свободи, що регламентовано «Положенням про організацію освітнього процесу в КНУТШ» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf). Застосування методів стимулювання пізнавального інтересу (дискусії, проблемний), інтерактивних (мозковий штурм), індивідуальних та групових проєктів, ситуаційно-пошукових тощо (РПНД, силабуси), відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Характерним є їх переважання при викладанні професійно спрямованих дисциплін. Здобувачі мають право і вільно обирають варіативну складову, тематику магістерської роботи і в окремих випадках методи навчання. ЕГ на основі зустрічей із здобувачами встановлено, що здобувачі відмічають задоволеність методами викладання.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Зміст, цілі та програмні результати, а також розподіл і система нарахування балів у межах окремих освітніх компонентів повідомляються здобувачам вищої освіти на початку вивчення окремих курсів, оприлюднені у силабусах, РПНД. У результаті бесіди зі здобувачами вищої освіти підтверджено своєчасність, відкритість та доступність усієї необхідної інформації щодо цілей, змісту та ПР, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Інформація доступна в електронному варіанті та зберігається в паперовому вигляді. Графік організації освітнього процесу, розклади занять, сесій та можливі зміни у них оприлюднюються на сайті географічного факультету та кафедри землезнавства та геоморфології (<http://www.geomorph.univ.kiev.ua/education/study-process.html>). У вільному доступі на сайті географічного факультету КНУТШ у рубриці «Освітні програми» – розміщена уся інформація у повному обсязі щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та системи оцінювання у межах ОНП (ОНП, РПНД тощо) (<https://geo.knu.ua/osvitni-programy/>) та окремих освітніх компонентів: РПНД обов'язкових та вибіркового навчальних дисциплін, практик, підсумкової атестації тощо (<https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opysu-osvitnih-program/robochi-programy-navchalnyh-dysczyplin-opp-geomorfologiya-ta-paleogeografiya-redakciya-2022-r-osmagistr/>). Навчально-методичні матеріали, авторами яких є науково-педагогічні працівники і які забезпечують реалізацію ОНП «Геоморфологія та палеогеографія», розміщені на сайті кафедри у вкладці публікації (для кожного НПП) (<http://www.geomorph.univ.kiev.ua/people/lecturers.html>) й охоплюють значний діапазон теоретичних і науково-практичних питань, які інколи виходять за рамки ОНП. За результатами зустрічі із здобувачами ЕГ засвідчує про переважну задоволеність процесом інформування і презентації дисциплін на початку курсу. Отже, інформування щодо цілей, змісту та очікуваних ПР є різностороннім і таким, що відповідає студентоцентрованому підходу.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Здобувачі ВО за ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» мають змогу поєднувати навчання та дослідження, шляхом участі у студентських конференціях, наукових школах, освітніх і наукових проєктах, написанні наукових статей і магістерської роботи відповідно до «Положення про науково-дослідну роботу в КНУТШ» (https://science.knu.ua/documents/normative_base/polozhennya-pro-naukovo-doslidnurobotu-v-kyyivis%60okomu-natsional%60onomu-universyteti-imeni-tarasa-shevch/) тощо. У відомостях СО зазначено про можливість участі здобувачів у Міжнародній науково-практичній конференції студентів та молодих науковців «Шевченківська весна». Здобувачі, що навчаються на ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» залучаються до участі у наукових й освітніх проєктах, наприклад в екопроєкті «Створення геоінформаційної системи ландшафтно-рекреаційних зон та природно-заповідних об'єктів і територій Голосіївського району міста Києва – Holosiivskyi Green Space» (<https://phgg.knu.ua/archive/43/3/33>). Постійною є і практика спільних наукових публікацій наукових керівників із здобувачами ОНП, наприклад у фаховому науковому журналі «Фізична географія та геоморфологія» категорії «В» (<https://geo.knu.ua/naukova-diyalnist/naukovi-zhurnaly-fakultetu/zhurnal-fizychna-geografiya-ta-geomorfologiya/>). Здобувачі реалізують можливість поєднувати навчання і дослідження через участь у роботі наукових шкіл, наприклад у «Другій Міжнародній Літній школі карсту та спелеології 2023», яка відбулася в рамках проєкту «Arcus for Ukraine» (Вроцлавський університет, Польща) (https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=287597710517158&id=100078007938643). Деякі ОК безпосередньо передбачають реалізацію дослідницької складової, наприклад ОК16 «Науково-дослідницький практикум із спеціальності Географія», ОК14 «Виробнича практика (з відривом від теоретичного навчання)» та ін.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

ЗВО регламентує якість навчально-методичного забезпечення освітнього процесу (РПНД, навчальної літератури) як одного з основних напрямів внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Київському Національному Університеті імені Тараса Шевченка. Система перегляду та оцінювання змісту ОК у ЗВО унормована «Положенням про Відділ забезпечення якості освіти Київського національного університету імені

Тараса Шевченка» (<https://knu.ua/pdfs/departments/eqad/Polozhennia-pro-viddil-zabezpechennia-yakosti-osvity.pdf>). Фактично РПНД розробляються і затверджуються щорічно. Аналіз самих програм показав, що оновлення змісту реалізується на основі наукових досягнень і сучасних практик в галузі географії, геоморфології та палеогеографії. Педагогічний досвід враховується при оновленні змісту ОК значно менше, проте істотним є їх доповнення/оновлення досвідом, набутим під час стажувань НПП, в т. ч. закордонних. Рекомендована література у РПНД є переважно оновленою. Закономірною є наявність у списку літератури наукових праць викладачів, які забезпечують реалізацію ОНП. Так для посилення наукової і методичної складових ОК6 «Палеоекологія четвертинного періоду» Н. П. Герасименко підготовлено навчальний посібник «Палеогеографія четвертинного періоду України (палеоландшафти)» (https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2021/06/pidruchnik_gerasymenko_paleogeograf.pdf) і монографію «Палеоекологія давньої людини на території України (палеоліт)» (https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2022/06/pidruchnyk-monografiya_gerasymenko.pdf). Зміст РПНД удосконалюється і через участь НПП у наукових проєктах, так О. В. Ковтонюк удосконалила зміст ВБЗ.2.1 «Ерозієзнавство та руслові процеси» результатами, одержаними в науковому проєкті «Технологія геоінформаційного оцінювання надання екосистемних послуг міськими зеленими зонами» (<https://doi.org/10.15421/112346>; <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2022580056>). Запроваджується робота з періодичними виданнями, які доступні в онлайн-форматі (в межах практичних та в якості окремих елементів лекційних занять).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Процеси інтернаціоналізації діяльності координує Відділ Міжнародних зв'язків Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Стратегія інтернаціоналізації Київського національного університету імені Тараса Шевченка <https://international.knu.ua/wp-content/uploads/2024/01/strategiya-internacjonalizacziyi-1.pdf>). Університет є активним учасником наукових проєктів і програм академічної мобільності Erasmus+. Так, активна співпраця з Інститутом географії Університету Яна Кохановського (м. Кельце, Польща) в якому проходив стажування С. Ю. Бортник, окрім наукових напрацювань, посилила академічну мобільність і здобувачів, і НПП. Н. П. Герасименко за програмою Еразмус+ прочитано цикл лекцій палеогеографічної тематики в Університеті Камеріно (Італія) і попутно опановано методіку процедури проведення літологічних аналізів в лабораторії петрографії та літології цього ж ЗВО. Проф. О. О. Комлев активний учасник спільних українсько-польських проєктів, тематика яких присвячена вивченню бурштину. Така співпраця відобразилася у відповідних компонентах таких ОК як «Небезпечні природні процеси в довкіллі (Hazardous Processes in the Environment)» (ОК2), «Палеоекологія четвертинного періоду» (ОК6) та «Ландшафтно-геоморфологічна індикація» (ОК11). Здобувачі ВО та НПП мають доступ до міжнародних баз даних: SCOPUS, Web of Science та ін., що також сприяє інтернаціоналізації діяльності Університету. На практичних роботах з окремих дисциплін здобувачі працюють із сучасними відкритими міжнародними базами даних. Рекомендується ЗВО активізувати роботу щодо залучення іноземних викладачів до читання гостьових лекцій геоморфологічного та палеогеографічного спрямування, опираючись на вже набутий досвід, та ширше залучати НПП до міжнародних програм стажувань відповідно до профілю ОНП і дисциплін, що викладаються на ній.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Позитивними практиками ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» є використання цілої низки польових (експедиційних) методів і прийомів збору, обробки й аналізу емпіричних даних, що істотно підсилюють їхню практичну підготовку. Їх здобувачі освіти опановують під час участі в наукових й освітніх проєктах, наукових школах, в т. ч. і закордонних (Міжнародна Літня школа карсту та спелеології 2023) (підкритерій 4.3); використання науково-педагогічними працівниками сучасних педагогічних, методичних і наукових практик для оновлення змісту РПНД, спрямованих на посилення наукової компоненти ОНП, адаптованих і трансформованих через власний досвід під час закордонних стажувань. Така практика підтверджується науковими публікаціями НПП (науковими статтями, монографіями, навчальними посібниками тощо), включеними до списку навчально-методичного забезпечення в РПНД (підкритерій 4.4). Поєднання навчання і наукових досліджень з впровадженням результатів науково-дослідної роботи викладачів і здобувачів в освітній процес виражена активною участю, насамперед викладачів, у міжнародних наукових, дослідницьких проєктах, грантових програмах і стажуваннях, що виражається в публікаційній активності в т. ч. і тій, що спрямована на збагачення бази навчально-методичного забезпечення ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» (підкритерій 4.3, 4.5).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкими сторонами є: формалізований перелік методів навчання в окремих ОК (підкритерій 4.1). Рекомендуємо розширити до початку наступного навчального року спектр форм і методів на тих ОК, де ряд методів обмежується стандартними формами, наприклад лекції, семінарські заняття, самостійна робота; незначна участь в освітньому процесі колег з інших країн, які могли б в якості бінарних, чи гостьових лекцій збагатити ті ОК, які спрямовані

насамперед на практичну діяльність, передовим досвідом і практикою. Рекомендуємо в наступному навчальному році посилити співпрацю із колегами з інших країн, використати можливості їх залучення до освітнього процесу на даній ОНП (підкритерій 4.5).

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми і методи навчання і викладання на ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» загалом сприяють реалізації заявлених у програмі цілей та досягненню програмних результатів навчання, відповідають положенням студентоцентризованого підходу (підкритерій 4.1). Здобувачам вищої освіти надається вичерпна інформація про цілі, зміст та програмні результати навчання в зручній формі у визначеній рубриці сайту географічного факультету (підкритерій 4.2). Відбувається активне поєднання навчання і наукових досліджень з впровадженням результатів науково-дослідної роботи викладачів і здобувачів (рідше) в освітній процес (підкритерій 4.3). Зафіксовані недоліки не є суттєвими, не впливають на якість освітньо-наукової програми і можуть бути усунуті за короткий термін. Експертною групою зроблено висновок про відповідність ОНП, за даним критерієм, рівню В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів забезпечується такими нормативними документами, як «Інструкція по заповненню РНП дисциплін» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Dod6_Instr_rob_prog.pdf. та Наказом «Про запровадження в освітній та інформаційний процес форми опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форми робочої навчальної програми дисципліни і форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічних працівників» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Nakaz_Form_Doc-729-32_11-08-2017.pdf. Контрольні заходи та співвідношення результатів навчання та форм і критеріїв оцінювання регламентуються п.п. 4.6 та розділом 7 «Положення про організацію освітнього процесу в КНУТШ» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf. У РНП вказуються усі види робіт та форми їх контролю - інформація про форми контрольних заходів, критерії оцінювання, максимальні і мінімальна кількість балів за якою контроль вважається пройденим, що є доступними для здобувачів вищої освіти. РНП дисциплін розміщено на сайті факультету <https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opysu-osvitnih-program/robochi-programy-navchalnyh-dysczyplin-opp-geomorfologiya-ta-paleogeografiya-redakciya-2022-r-os-magistr/>, у персональному кабінеті здобувачів в інформаційній системі Університету «Triton» <https://student.triton.knu.ua/>, та стенді кафедри. Ознайомившись з документами та у результаті спілкування зі здобувачами вищої освіти та викладачами, ЕГ пересвідчилась в наявності контрольних заходів та критеріїв оцінювання і в тому, що їх форми є чіткими, зрозумілими, а також дозволяють встановити досягнуті здобувачами вищої освіти результати навчання. Під час проведення фокус груп ЕГ з'ясувала, що під час навчально процесу відсутні методичні рекомендації до більшості ОК, здобувачи зазначали, що присутні посилання тільки до навчальних програм дисциплін, на заняттях НПП надає необхідну додаткову інформацію окремо кожному. При зустрічі з гарантом та НПП зазначалось, також, що додаткова інформація щодо ОК надаються безпосередньо під час занять.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Для здобувачів, які навчаються за ОНП атестація проводилась у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра, що відповідає вимогам стандарту вищої освіти для спеціальності 106 Географія другого (магістерського) рівня. Після затвердження і введення в дію, наказом Міністерства освіти і науки України від 11.05.2021 р. № 519, стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузь знань 10 – Природничі науки, спеціальність – 106 Географія. https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/05/17/106.Neohrafiya.mahistr_17.06.doc Відповідні зміни були внесені до ОП. Зі слів гаранта та НПП тематика та керівник кваліфікаційної роботи може обиратися здобувачем з огляду на актуальність питань, характерних для спеціальності – 106 Географія. Це підтвердили здобувачі на зустрічі в фокус групі. З 2021 р. кваліфікаційні роботи перевіряються на наявність плагіату згідно процедури, визначеної у «Положенні про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ» <https://knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf> та «Положенні про

систему виявлення та запобігання академічному плагиату у КНУТШ» <https://univ.kiev.ua/pdfs/official/Detection-and-prevention-of-academic-plagiarism-in-University.pdf>. Під час зустрічі з фокус-групами, інформація про перевірку на текстові запозичення була підтверджена.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ було з'ясовано наявність чітких і зрозумілих правил проведення контрольних заходів, які регламентуються п.п. 4.6 та розділом 7 «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», яке введене в дію Наказом Ректора від 11 квітня 2022 року за №170-32 http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf, які розміщені у вільному доступі на сайті Університету. В ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» і в робочих навчальних програмах дисциплін визначено процедуру проведення контрольних заходів, складовими якої є шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, критерії, залікові та екзаменаційні вимоги <https://geo.knu.ua/osvitni-programy/opusy-osvitnih-program/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-opp-geomorfologiya-ta-paleogeografiya-redakciya-2022-r-os-magistr/>. Об'єктивність екзаменаторів формується на засадах політики Університету з дотримання Етичного кодексу університетської спільноти» <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>. Процедура запобігання та врегулювання конфлікту інтересів викладена у «Порядок вирішення конфліктних ситуацій у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Procedure-for-resolving-conflict-situations-in-University.pdf>, під час зустрічей з здобувачами було підтверджено знання процедури вирішення конфліктних ситуацій. У навчальному корпусі розміщена скринька довіри, що було підтверджено під час огляду матеріально-технічної бази. Під час спілкування у фокус-групах ЕГ визначено, випадків врегулювання конфліктних ситуацій, повторного складання та оскарження результатів контрольних заходів за даною ОНП не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Перевірка експертною групою нормативної бази ЗВО щодо доброчесності показала наявність таких документів: - «Положенням про організацію освітнього процесу у КНУТШ» (п.п. 9.8, 10.7 та окремі п.п. в розділах 7 та 8), введеного в дію Наказом Ректора від 11 квітня 2022 року за №170-32 http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf. Важливе місце серед документів ЗВО з цього питання займає також «Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагиату у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» <https://senate.univ.kiev.ua/?p=1352>, «Етичний кодекс університетської спільноти» <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>, «Положення про забезпечення дотримання академічної доброчесності у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» <http://senate.univ.kiev.ua/?p=2104>, ухвала ВР «Про репутаційну політику КНУТШ» <https://cutt.ly/hlhjxKS>, ухвала ВР «Вимоги етичної компетентності та запобігання неетичної поведінки представників університетської спільноти» <http://surl.li/azarg>. ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОНП, здобувачі під час фокус груп підтвердили глибокі знання з академічної доброчесності, та підтвердили за якими дисциплінами були виділені окремі блоки: ОК1 «Методологія географічної науки», ОК9 «Професійна та корпоративна етика». Технічна перевірка кваліфікаційних робіт на плагиат здійснюється за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення «Unicheck» безоплатно. Випадків порушень академічної доброчесності на ОНП не зафіксовано.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильних сторін та позитивних практик не виявлено.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

В рамках даного критерію слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОНП та освітня діяльність загалом відповідають Критерію 5. У ЗВО розроблена потужна нормативно-правова база що регулює контрольні заходи та критерії оцінювання, яка дозволяє встановити результати навчання досягнуті здобувачами вищої освіти. У РНП у доступній формі подана інформація про всі види робіт та форми їх контролю. ЗВО активно використовує веб-ресурси Zoom під час освітнього процесу. Освітня діяльність загалом відповідає Критерію 5, але разом з тим не містить інноваційні та/або взірцеві практики в рамках критерію 5. Рівень відповідності за даним критерієм - В

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

За даною ОНП освітній процес, згідно таблиці 2 звіту про СО, забезпечує 9 осіб викладацького складу, серед яких 5 докторів наук та 4 кандидати наук. Наявний склад НПП відповідають академічній та професійній кваліфікації для викладання зазначених ОК другого рівня ВО. Основу викладацького складу становлять провідні в Україні спеціалісти в галузі геоморфології та палеогеографії, зокрема вони є лідерами наукових напрямків та провідними вченими України у галузі палеогеографії четвертинного періоду (Герасименко Н.П.), структурної геоморфології (Бортник С.Ю.), палеогеоморфології (Комлев О.О.) та ін. Фаховість викладачів підтверджується також їхніми публікаціями у наукових виданнях світового рівня (наприклад журнал Nature), регулярними стажуваннями та іншими заходами (сертифікати додані до справи на прохання ЕГ, а також вказані в обґрунтуванні до ОК таблиці 2). Разом з цим розробники даної ОНП, що є представниками НПП входять до наукової школи «Регіонального еколого-географічного аналізу». Під час зустрічей ЕГ зі здобувачами, було виявлено високий рівень задоволеності викладачами, як професіоналами у визначених напрямках, також це підтверджують результати опитування, що проводяться внутрішнім моніторинговим опитуванням UNIDOS http://unidos.univ.kiev.ua/?q=uk/zvity_pro_doslidzhennya. Також ЕГ відзначає, що ОК ОНП забезпечені необхідними методичними та науковими працями, що постійно оновлюються. Переважно це особисті праці НПП які беруть участь у реалізації цієї програми. Таким чином, ЕГ констатує що наявний склад НПП має високу академічну та професійну кваліфікацію, повністю забезпечує досягнення цілей та результатів визначених ОП, а також формуванню в здобувачів необхідних компетентностей.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Згідно наявної інформації, що проаналізована ЕГ, добір НПП на дану ОНП відбувається на основі конкурсного добору викладачів який визначається «Порядком конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників у КНУТШ» <https://senate.univ.kiev.ua/?p=1863>. Зарахування НПП КНУТШ проводиться за конкурсом який проголошується <https://senate.knu.ua/?p=2327>. Передусім у службовому поданні від кафедри зазначаються вимоги до претендента на посаду (спеціальність за дипломом, науковий ступінь, вчене звання, наукові інтереси, публікаційна активність). Надалі, для оцінки рівня професійної кваліфікації претендент, який працює в КНУТШ, проводить відкрите заняття. Претендент виступає перед НПП кафедри з науковою доповіддю, тему якої визначає кафедра. Рішення кафедри про відповідність професійних та особистісних якостей претендентів на посаду професора/доцента/асистента кафедри умовам конкурсу та вимогам до посади приймаються голосуванням НПП кафедри. Після прийняття кафедрою рішення щодо рекомендації претендентів на посаду питання виносяться на розгляд Вченої ради факультету, а потім - на розгляд Вченої ради Університету. Із претендентом, обраним рішенням Вченої ради факультету, укладається контракт та ректором видається наказ про зарахування на посаду. На зустрічі 10 представник відділу кадрів підтвердив схему конкурсного відбору відповідно до заявленого вище Порядку. Таким чином, ЕГ констатує, що дане положення та загальна процедура конкурсного відбору забезпечує добір відповідних фахівців з високим рівнем професіоналізму, які можуть забезпечити виконання цілей та ПРН даної ОНП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

До організації та реалізації освітнього процесу регулярно залучаються представники роботодавців, зокрема фахівці відповідної галузі з науково-дослідних установ НАНУ. Свою участь у підготовці ОНП та її подальшої реалізації на зустрічі 6 підтвердили завідувач відділом геоморфології та палеогеографії Інституту географії НАН України, к. геогр. н. Роман Спиця та завідувачка відділу геології корисних копалин Інституту геологічних наук НАН України, д. г. н. Олена Ремезова. Передусім це участь у засіданні робочої групи під час формуванні та перегляді ОНП (підтверджено в т.ч. документально), а також керування виробничою практикою здобувачів, що проходить на базі відповідних установ. Також за даною ОНП існує практика залучення роботодавців до складу державних екзаменаційних комісій, що підтверджено свідченнями роботодавців на відповідній зустрічі. Разом з цим відбувається підготовка навчальних матеріалів спільно з роботодавцями. Наприклад, навчальний посібник «Четвертинна геологія» (2019) - у співавторстві проф. С. Бортника, проф. Н. Герасименко з академіком НАНУ П. Гожином; навчальний посібник «Просторове та ландшафтне планування» (2019) - у співавторстві проф. С. Бортника, доц. Т. Лаврук з г. н. с. НДІ «ДІПРОМІСТО» А. Олещенко та н. с. ІГ НАНУ Л. Тимуляк. Таким чином ЕГ констатує, що за даною ОНП активно залучає роботодавців, а окремі практики можуть бути використані під час реалізації інших ОНП.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

При аналізі звіту про СО, додаткових документів наданих гарантом на прохання ЕГ та в результаті зустрічі в фокус групах із здобувачами, НПП та роботодавцями ЕГ пересвідчилася, що до даної ОНП залучені різного роду професіонали практики та експерти у відповідних галузях. Так на зустрічі з роботодавцями було підтверджено участь в аудиторних заняттях еколога МБО "Екологія-право-людина" к.геогр.н. Катерини Полянської. Також за свідченнями НПП та здобувачів до лекційних занять був залучений відомий у світі палеогеограф Simon Hutchinson (Саймон Хатчінсон) Associate Professor (Reader) School of Science, Engineering & Environment, University of Salford (Велика Британія). Також за наявною інформацією до навчального процесу були залучені доцент Державної екологічної академії, к. геогр. н. О. Бутлак, провідний інженер держбюджетної теми КНУТШ, к. геогр. н. О. Бончковський, співробітники Інституту географії НАНУ, с. н. с., к. геогр. н. О. Голубцов. Здобувачі на зустрічах позитивно оцінили подібну практику на даній ОНП. Такі події стимулюють їх до академічної мобільності та проведення наукових досліджень, а також дозволяє здобувачам краще зорієнтуватись у питаннях майбутнього працевлаштування та реалістично оцінити актуальні запити роботодавців.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

За результатами аналізу звіту про СО, нормативно-правових документів, що знаходяться у вільному доступі, документів доданих до справи Гарантом ОНП (сертифікати, свідоцтва та ін.), а також безпосереднім спілкуванням у фокус-групах з адміністрацією ЗВО та свідченням НПП ЕГ констатує, що в КНУТШ значна увага приділена підвищенню кваліфікації НПП («Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ », «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних та НПП КНУТШ» <https://senate.univ.kiev.ua/?p=1997>). Підвищення кваліфікації здійснюється як через прямі контакти з університетами-партнерами, так і через відповідні структури Інституту післядипломної освіти <http://www.ipe.knu.ua/en/>. Відділ академічної мобільності КНУТШ https://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=2&lang=uk займається співпрацею з міжнародними фондами, організацією міжнародних проєктів. Загалом умови підвищення кваліфікації НПП є чіткими та прозорими, також присутній моніторинг проходження процедури підвищення кваліфікації. На зустрічі 10 керівник відділу забезпечення якості освіти зазначила, що в ЗВО існують процедури моніторингу рівня професіоналізму викладачів, що регламентуються внутрішніми нормами. НПП даної ОНП пройшли стажування за програмою Еразмус+ у наукових і освітніх зарубіжних установах: проф. С. Бортник в Педагогічному університеті в Кракові (Польща); проф. Н. Герасименко - в Університеті Камеріно (Італія); доц. О. Ковтонюк, Н. Погорільчук, Т. Лаврук - в Університеті імені Яна Кохановського в Кельцах (Польща). Також доц. Т. Лаврук пройшла стажування за програмою CEEPUS у Ягеллонському університеті (Польща). У 2022-23 н. р. доц. О. Ковтонюк та доц. Н. Погорільчук пройшли програму підвищення кваліфікації на географічному факультеті ЛНУ ім. Івана Франка. НПП КНУТШ беруть участь у Програмі вдосконалення викладання у ВО України (Ukraine Higher Education Teaching Excellence Programme) та проєкті КНУТШ «Якісне навчання через якісне викладання». Дані приклади підтверджуються як документально так і безпосередньо їх учасниками на відповідних зустрічах. ЕГ констатує, що ЗВО активно сприяє професійному розвитку викладачів, а самі викладачі зацікавлені в цьому.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

На основі аналізу ОНП та зустрічей у фокус-групах з представниками менеджменту ЗВО та НПП, ЕГ засвідчує, що в ЗВО існує система заохочення викладачів до розвитку викладацької майстерності та професійної діяльності загалом. До матеріальних форм заохочення належать преміювання («Положення про заохочувальні відзнаки Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://senate.univ.kiev.ua/?p=2043>), стипендії молодим вченим та інші (Розпорядження ректора «Про створення комісії з матеріального заохочення» від 10.12.2018р. за №113 <http://science.univ.kiev.ua/news/official/3247/>). Посадові оклади працівників, які удостоєні почесних звань

Університету, збільшуються на 15 %. Вченою радою КНУТШ запроваджуються Відзнаки Вченої ради КНУТШ <https://senate.univ.kiev.ua/?p=76>. Також окремим видом преміювання, за свідченням, ректора є премії Гарантам ОП які пройшли акредитацію. НПП КНУТШ один раз на п'ять років мають право отримати творчу відпустку зі збереженням заробітної плати для підвищення науково-педагогічної кваліфікації. «Статутом університету» (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf>) регулюється присудження нематеріальних відзнак КНУТШ, зокрема такими є Подяка, Персональна подяка Ректора, Грамота, Почесна грамота, Відзнака Вченої ради. З аналізу таблиці 2 та додаткових документів робимо висновок, що викладачі даної ОП неодноразово отримували подібні заохочення. Так, проф. О. Комлев нагороджений Грамотою Ректора (2019 р), проф. С. Бортник - нагрудним знаком МОН України «Василь Сухомлинський» (2020 р.), доц. О. Ковтонюк - Подякою Ректора (2023).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

На основі аналізу звіту про СО, додаткових документів, інформації на сайті факультету та зустрічами під час проведення акредитації ЕГ констатує повну відповідність усім підкритеріям в рамках даного критерію. Сильною стороною та взірцевою практикою даного критерію є НПП який задіяний у формуванні та реалізації цієї ОНП. Це провідні українські вчені та освітяни в галузі геоморфології та палеогеографії, які відомі поза межами України та представляють одну з наукових шкіл КНУТШ. Позитивними практиками взірцевого характеру в рамках даного критерію є спільна робота НПП та роботодавців при створенні навчальних посібників які використовуються при викладанні, а також залучення відомих світових вчених в галузі до гостьових лекцій. Це на думку ЕГ значно допомагає здобувачам у їх професійному становленні.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

За даним критерієм, на основі аналізу ОНП, ЕГ констатує відсутність слабких сторін та недоліків. В якості рекомендацій за даним критерієм ЕГ пропонує з наступного навчального більш активно залучати іноземних вчених до лекцій в рамках даної ОНП, що посилить інтернаціоналізацію даної ОНП. Це можна реалізувати через застосування наявних договорів про міжнародну співпрацю та особистісних зв'язках НПП.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Професійна та академічна кваліфікація викладачів задіяних до реалізації ОНП має зразковий характер, це відомі в Україні та Світі фахові науковці та викладачі, результати досліджень яких публікуються у найбільш рейтингових міжнародних наукових журналах. Спільна робота НПП та роботодавців над навчальними посібниками, а також залучення іноземних фахівців до аудиторних занять, є взірцевими та позитивними практиками в рамках даного критерію. Загалом ЕГ констатує повну відповідність усім підкритеріям в рамках даного критерію, а окремі підкритерії мають зразковий характер (підкритерій 6.1.) та позитивні/взірцеві практики (підкритерії 6.3 та 6.4.). Таким чином враховуючи відсутність слабких сторін та недоліків, обґрунтовано дозволяють ЕГ встановити рівень відповідності за даним критерієм – А.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ на основі аналізу відомостей самооцінки ОНП, огляду матеріально-технічної бази, онлайн зустрічей у фокус-групах встановлено, що фінансові, матеріально-технічні ресурси і навчально-методичне забезпечення є достатніми для реалізації ОНП і її програмних результатів навчання. В освітньому процесі задіяні: мультимедійні лекційні аудиторії, комп'ютерний клас (в якому здобувачі мають можливість займатися додатково: готуючись до занять, чи виконувати практичні роботи), зони рекреації. В межах всього корпусу географічного факультету є доступ до мережі Wi-Fi. Переважна кількість практичних робіт виконується на базі кабінету загальної геології та геоморфології, у якому представлена унікальна колекція мінералів і гірських порід і навчальної лабораторії екології ландшафту, в якій наявне сучасне обладнання, зокрема, аналізатори та тестсистеми повітря, води, ґрунту, іонометри,

кондуктометри, фотометри, мікроскопи, мішалки, печі, струшувачі, атомно-абсорбційний спектрофотометр, стереоскопи тощо. З додаткового обладнання, що використовується для забезпечення ОК ОНП наявні цифрові метеостанції, геодезичне обладнання тощо. Кожна освітня компонента забезпечена необхідною навчальною літературою і методичними матеріалами, картами, атласами тощо. Під час зустрічі зі здобувачами, було підтверджено, що їм доступні ресурси наукової бібліотеки імені М. Максимовича (в т. ч. і в межах філіалу, розташованого в приміщенні географічного факультету): підручники, навчальні посібники, методичні матеріали, періодичні видання українською й іноземними мовами в т. ч. й в електронній бібліотеці та робочі навчальні програми дисциплін, силабуси, навчально-методичні матеріали, які оприлюднені на сайті факультету і кафедри землезнавства та геоморфології. Під час відповідних зустрічей з НПП, здобувачами та окремими структурними підрозділами ЕГ підтверджено, що потреби здобувачів та НПП в цілому задовольняються наявною соціальною інфраструктурою.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

На підставі бесід ЕГ зі здобувачами, НПП, адміністрацією географічного факультету та окремими структурними підрозділами виявлено, що ЗВО забезпечує для всіх учасників освітнього процесу безоплатний та безперешкодний доступ до всіх об'єктів інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для повноцінної реалізації ОНП «Геоморфологія та палеогеографія». Здобувачі та науково-педагогічні працівники мають можливість вільно користуватися ресурсами бібліотеки, спортивними майданчиками, тренажерними залами, навчальними і методичними джерелами. Всі навчальні корпуси об'єднані в єдину мережу безкоштовного доступу до мережі Internet. Доступ до всіх ресурсів вільний.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Аудиторний фонд, спеціалізовані кабінети і лабораторії, в яких проводяться заняття, відповідають санітарним та будівельним нормам, вимогам правил пожежної безпеки й охорони праці, що гарантує «Статут КНУТШ» (<https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>). Здобувачі ОП проходять необхідні інструктажі з техніки безпеки, зокрема на лабораторних і практичних заняттях, під час проходження навчальних і виробничих практик. ЕГ під час онлайн зустрічей зі здобувачами освіти, представниками студентського самоврядування та окремими структурними підрозділами переконалась, що ЗВО під час прийняття рішень щодо організації освітнього середовища орієнтується на потреби та інтереси здобувачів через опитування та безпосереднє звернення із запитом до адміністрації факультету та університету. Для забезпечення фізичного та психічного здоров'я в Університеті функціонує ряд структур: Університетська клініка, створена відповідно до ухвали Вченої ради КНУТШ від 16.01.2017 р. (<http://univ.kiev.ua/ua/departments/uc>); Інститут психіатрії, створений, згідно Наказу Ректора КНУТШ від 07.10.2019 №777 (<http://univ.kiev.ua/ua/departments/psychiatry>). З 2019 року в ЗВО функціонує психологічна служба КНУТШ, створено online-лінії психологічної допомоги і цілодобовий чат у Telegram. Для здобувачів в приміщенні факультету функціонують зони рекреації.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ЕГ на підставі аналізу відомостей СО та онлайн зустрічей зі здобувачами, представниками органів студентського самоврядування та окремими структурними підрозділами встановлено, що освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів освіти реалізується під час безпосередніх зустрічей НПП зі здобувачами, інформаційних стендах кафедр, що забезпечують реалізацію ОНП, та на годинах консультацій в соціальній мережі Facebook (<https://www.facebook.com/KNUGeomorph>; <https://www.facebook.com/geo.knu.ua>), а також безпосередньо курується адміністрацією географічного факультету (декан та його заступники) (<https://geo.knu.ua/fakultet/administracziya/>). В якості додаткових, зі специфічним спектром інформування та підтримки учасників освітнього процесу в КНУТШ, функціонують Відділ по роботі зі студентами (https://m.facebook.com/studentaffairsofficeknu/?_rdr), наукова молодіжна самоврядна організація «Наукове товариство студентів і аспірантів КНУТШ», (<https://geo.knu.ua/studentske-zhyttya/ntsa/>). Виховну роботу забезпечує та координує Молодіжний центр культурно-естетичного виховання (<https://knu.ua/ua/dep/molod-center/>). Значна частка співпраці припадає на Студентський Парламент (<http://sp.knu.ua/>), що забезпечує можливість здобувачам брати активну участь у житті університету, факультету та впливати на якість реалізації конкретних ОНП (<https://geo.knu.ua/studentske-zhyttya/studentskyj-parlament/>, <https://www.facebook.com/geoparlament.knu/>). Так, за результатами опитування, проведеного в листопаді–грудні 2022 р. (http://unidos.univ.kiev.ua/sites/default/files/files/report_unidos18ga.pdf) задоволені та цілком задоволені діяльністю студпарламенту КНУТШ є 49,7 % здобувачів, студпарламенту географічного факультету – 62,5 %, відділу академічної мобільності університету – 43,6 %, кафедрою фізичного виховання та спорту – 45,9 %. Функціонують профспілка студентів географічного факультету (<https://geo.knu.ua/studentske-zhyttya/studentska-profspilka/>) і

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

ЗВО забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку особам з особливими освітніми потребами, що регламентується та регулюється «Концепцією розвитку інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей»» (<http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/07/КОНЦЕПЦІЯ-університет-рівних-можливостей.pdf>), «Статутом КНУТШ» (<https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>), «Положенням про організацію освітнього процесу у КНУТШ» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-proorganizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf) (п. 12.3.8). Університет гарантує студентам з особливими потребами широкий доступ до навчально-методичного матеріалу, професійну консультаційну допомогу, належне технічне обладнання для аудиторій та гуртожитків, а також підтримку у працевлаштуванні після закінчення. На географічному факультеті створено зручне середовище для маломобільних осіб, включаючи пандуси та два ліфти. Згідно відомостей про СО на даний момент на ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» немає здобувачів із особливими освітніми потребами, проте, за їх наявності, надається можливість вибору форм навчання при вступі до КНУТШ, а також отримання безкоштовних навчальних матеріалів у доступних форматах.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій в ЗВО регламентовані та регулюються «Статутом КНУТШ» (<https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>), «Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-proorganizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf), «Порядком вирішення конфліктних ситуацій у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (<http://senate.univ.kiev.ua/wpcontent/uploads/2020/02/%D0%BF%D0%B4%D1%84.pdf>) «Порядком запобігання та протидії дискримінації, булінгу, гендерно-обумовленому насильству в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2008>), «Пам'яткою норм етичної поведінки для учасників освітнього процесу Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1885>) та ін. Експертна група пересвідчилась у дієвості положень щодо врегулювання конфліктних ситуацій. Під час проведення зустрічей із НПП, здобувачами освіти та представниками студентського самоврядування було виявлено, що всі учасники освітнього процесу достатньо обізнані щодо алгоритму дій в разі виникнення конфліктних ситуацій. ЕГ переконала, що у здобувачів вищої освіти, які навчаються на ОНП «Геоморфологія та палеогеографія», випадків сексуальних домагань, дискримінації, корупції не траплялось. Встановлено що у ЗВО здійснюється систематичний моніторинг корупційних проявів, дискримінації, сексуальних домагань шляхом регулярних опитувань (анкетувань) здобувачів.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

За критерієм 7 ЕГ не виявлено очевидних переваг (сильних сторін). Фінансові, матеріально-технічні ресурси і навчально-методичне забезпечення є вичерпним для реалізації цілей ОНП «Геоморфологія та палеогеографія». В освітньому процесі використовується сучасне обладнання, яке періодично закуповується за кошти ЗВО (підкритерій 7.1). Планується поповнення матеріально-технічного фонду за рахунок вдалої співпраці з міжнародними організаціями, наприклад USAID (Агентство США з міжнародного розвитку). Позитивними практиками є: вдале використання наявної матеріально-технічної бази в реалізації наукової компоненти ОНП, що чітко відображається в активній і якісній публікаційній активності науково-педагогічних працівників, які забезпечують реалізацію ОНП, наприклад, одна з останніх публікацій Н. П. Герасименко опублікована в журналі «Nature», що є найвисокорейтинговішим міжнародним журналом; безоплатний доступ здобувачів та НПП до всієї інфраструктури ЗВО та інформаційних ресурсів в т. ч. комп'ютерних класів з можливістю додаткового використання їх ресурсів/програмного забезпечення не лише для підготовки до занять/виконання практичних робіт, а й для додаткового самостійного удосконалення навичок володіння GIS, наукової роботи тощо (підкритерій 7.2, 7.4). Наявність широкого спектру навчально-методичної літератури (друковані, електронні форми) для всіх компонентів ОНП, в т. ч. авторства НПП, що забезпечують реалізацію ОНП, визнаних в Україні та за її межами. ЗВО підтримує та розвиває інфраструктуру (копіцентр), враховуючи інклюзивний простір для здобувачів з особливими потребами (зони рекреації тощо) (підкритерій 7.3, 7.5). Чітка, прозора і дієва процедура вирішення конфліктних ситуацій в ЗВО, що вдало реалізована на практиці документальним забезпеченням, а також діяльністю окремих структурних підрозділів, наприклад Психологічної служби КНУТШ (підкритерій 7.6).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

За критерієм 7, на основі аналізу ОНП та огляду матеріально-технічної бази під час низки зустрічей, ЕГ констатує відсутність слабких сторін і суттєвих недоліків. В якості рекомендацій ЕГ пропонує в наступному навчальному році встановити вказівники зі шрифтом Брайля, тактильних смуг тощо, за наявності осіб з такими особливими потребами.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітнє середовище і матеріальні ресурси ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» відповідають Критерію 7: фінансові та матеріально-технічні ресурси достатні для забезпечення реалізації передбачених освітньо-науковою програмою цілей і програмних результатів навчання (підкритерій 7.1); є безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до всієї інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для освітньо-наукової діяльності за даною ОНП; високий рівень навчально-методичного забезпечення освітнього процесу (підкритерій 7.1, 7.2). ЕГ констатує повну відповідність усім підкритеріям в рамках критерію 7. ЕГ встановлено рівень відповідності за критерієм 7 – В.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ЕГ встановила, що КНУШТ послідовно дотримується визначених процедур з розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП відповідно до вимог «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеним в дію Наказом Ректора від 12.06.2020 року за №384-32 <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Quality-2020.pdf>, «Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеним в дію Наказом Ректора від 11.04.2022 року за №170-32 http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf. Відповідно до розділу 9.11 Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка моніторинг ОНП відбувається періодично, що визначено у самій ОНП, та від потреби (один раз на 2, 3, 4 або 5 років). Перегляд ОНП відбувається за необхідністю врахування вимог опублікованих нормативно-правових документів, моніторингу ринку праці, аналізу пропозицій стейкхолдерів тощо. Розподіл відповідальності між різними структурними підрозділами Університету у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти відбувається відповідно до Розділу 3 Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка. При уточненні інформації, щодо пропозицій оновлення ОНП у здобувачів освіти було зазначено, що вони не приймали участь, значалося, що ОП є лаконічною та структурованою, а серед стейкхолдерів є тісний зв'язок щодо розроблення та оновлення ОНП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Представники студентського парламенту географічного факультету входять до складу Науково-методичної комісії і Вченої ради факультету і беруть участь у розгляді і затвердженні змін до освітніх програм, вносили свої пропозиції до перегляду ОНП. При зустрічах ЕГ із здобувачами не була підтверджена інформація, щодо безпосереднього залучення до процесу перегляду даної ОНП. Здобувачами зазначалося, що ОНП є збалансованою та лаконічною.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Участь роботодавців у оновленні ОНП регламентована «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеним в дію Наказом Ректора від 12.06.2020 року за №384-32 <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Quality-2020.pdf>. Під час зустрічі з стейкхолдерами, була підтверджена інформація щодо тісного наукового та навчального зв'язку, проведенні лекцій, стейкхолдери беруть участь у розгляді та оновленні ОНП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

На географічному факультеті в цілому, та безпосередньо на кафедрі землезнавства та геоморфології факультеті існує практика збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників. За цю роботу з випускниками відповідають НПП кафедри та гарант ОНП. НПП підтримують зворотній зв'язок з випускниками, мають розгалужену мережу комунікації з ними: Facebook, Telegram, ділові зустрічі, взаємні консультації, спільні науково-практичні конференції. Щорічно на факультеті проводиться профорієнтаційний захід «Геокар'єра», в якому беруть участь випускники, з виступами щодо свого професійного успіху в галузі https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=360622348569479, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=4079399672087865. На кафедрі проводяться регулярні зустрічі з випускниками, що працюють в галузі, під час яких вони діляться досвідом кар'єрного зростання.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Процедура внутрішнього забезпечення якості освіти передбачена Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf>) та Положенням про організацію освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка (http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf). Система забезпечення якості закладу вищої освіти регулюється та здійснюється на різних рівнях: Університет забезпечує якість шляхом залучення НМР, відділу забезпечення якості освіти, відділу підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів та іншими структурними підрозділами з метою методичного та організаційно-технічного супроводу реалізації ОНП, також задля якісної реалізації ОНП здійснюється контроль за матеріально-технічним, кадровим, інформаційним забезпеченням навчального процесу. Під час зустрічі з проектною групою та НПП було зазначено, що недостатнє забезпечення освітнього процесу власними розробками НПП було посилено шляхом публікацій матеріалів досліджень у фахових та наукометричних виданнях.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 106 «Географія» проводиться вперше.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

За інформацією, яку висвітлено в звіті самооцінювання – учасники академічної спільноти залучаються до процедур внутрішнього забезпечення якості ОНП на етапах її розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду. Передусім мова йде про залучення адміністрації участі КНУ імені Тараса Шевченка, науково-педагогічних працівників участі КНУ імені Тараса Шевченка, здобувачів вищої освіти та органів студентського самоврядування. Щодо ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» вони брали участь у її укладанні, оцінюванні структурно-логічної послідовності освітніх компонентів та співвідношенні їхніх обсягів тощо. Постійна співпраця відбувається у формі ділових зустрічей, круглих столів, систематичних засідань проектною групою, розширених засідань випускаючої кафедри, метою яких є розгляд напрацьованих розробниками ОНП ідей, ініціатив та пропозицій або ж зустрічних пропозицій представників академічної спільноти. Зокрема, результати такого обговорення було враховано під час перегляду ОНП. Планується і в подальшому здійснювати залучення академічної спільноти до подібних процедур, зокрема під час коригування змісту ОНП в цілому та окремих дисциплін задля підвищення якості викладання й оцінювання; при визначенні подальших актуальних напрямів наукових пошуків здобувачів вищої освіти та вирішенні інших важливих завдань із внутрішнього забезпечення якості ОНП.

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Сильних сторін та позитивних практик не виявлено

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Рекомендації: виправити друкарську помилку у ОНП щодо ВБ 3.2.2 “Палеографія антропогену” на “Палеографія голоцену” (дана помилка була виявлена під час зустрічей з НПП). Протягом 2 семестру 2023-2024 навчального року (перед захистом кваліфікаційної роботи) провести зустріч здобувачів вищої освіти даної ОНП зі роботодавцем(-цями). Це потрібно передусім для розуміння здобувачами цілей та мети ОНП за якою вони навчаються, а роботодавцеві (-цям) для розуміння можливостей здобувачів та залучення їх до роботи.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОНП «Геоморфологія та палеогеографія» за даним критерієм не має значних недоліків, але поряд з тим не має і зразкових практик. Загалом ОНП має достатній рівень відповідності за підкритеріями 8.1-8.4, в КНУШШ дотримуються процедури щодо розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду освітніх програм, що зазначені у положеннях; діє чітка система внутрішнього забезпечення якості освіти, що здійснюється на декількох рівнях; наявні ознаки активної співпраці факультету з представниками стейкгольдерами. ЕГ дійшла висновку про відповідність Критерію 8 із зауваженнями, які не є суттєвими, та можуть бути виправленими відповідно до рекомендацій.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Під час проведення онлайн зустрічей з фокус-групами студентів, науково-педагогічного персоналу та керівництва, експертною групою було підтверджено чинність правил і процедур, що регулюють права та обов'язки і визначено, що вони є чіткими і зрозумілими для всіх учасників освітнього та зафіксовано послідовність їх виконання на ОНП. Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в КНУШТ регулюються наступними документами, що розміщені на сайті ЗВО («Статутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка» <https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>, «Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf, «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf>, «Колективним договором» <http://prof.univ.kiev.ua/prof2/2013/02/15/%d0%ba%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d0%b8%d0%b9-%d0%b4%d0%be%d0%b3%d0%be%d0%b2%d1%96%d1%80/>, «Етичним кодексом університетської спільноти» <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-universitycommunity.pdf>, «Положенням про гарантії освітньої програми в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1678>, «Правилами внутрішнього розпорядку у студентських гуртожитках Київського національного університету імені Тараса Шевченка» <https://studmisto.knu.ua/management1/documents1/regulation-documents/466-pravya-vnutrishnoho-rozporiadku-2>). Права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу у НУБІП регулюються Статутом (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u101/statut_2022.pdf), Правилами внутрішнього розпорядку (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u18/pravya_rozporiyadku.pdf), Положенням про організацію освітнього процесу (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u284/pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_26_kvitnya_2023_na_sayt.pdf). Документи ЗВО розміщуються на сайті (<https://nubip.edu.ua/node/13300>). Посилання на документи про організацію та забезпечення якості (<https://nubip.edu.ua/node/2121/4>).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та

пропозиції заінтересованих сторін.

Інформація про оприлюднення на офіційному веб-сайті ЗВО проекту нової ОП з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін (стейкхолдерів) розміщена на сайті географічного факультету (<https://geo.knu.ua/osvitni-programy/dlya-obgovorennya/>). Але дана ОП не розміщена, оскільки в цьому році не змінювалась її наповненість.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Процедури і правила, що регулюють освітній процес в ЗВО викладено чітко і зрозуміло, всі учасники освітнього процесу дотримуються зазначених в Положеннях вимог, норм і правил під час реалізації ОНП. "Освітня наукова програма оприлюднена у відкритому доступі: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/03/op_geomorfologiya_ta_paleogeografiya_redakciya_2022_magistr.pdf. Вона повністю відповідає наданому оригіналу. Інформація, подана в освітній програмі, є достатньою для інформування стейкхолдерів та містить відомості щодо всіх її елементів у необхідному обсязі та формі, що забезпечує інформування усіх зацікавлених сторін щодо умов та перспектив навчання за ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

В рамках даного критерію не виявлено чітко виражених сильних сторін та позитивних практик.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони: задля відкритості та прозорості освітнього процесу рекомендуємо висвітлювати методичні рекомендації на даною ОНП на сайті кафедри/факультету/ЗВО або іншого джерела

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Критерії 9.1-9.3 забезпечують прозорість та публічність необхідної інформації, яка застосовується в процесі реалізації ОНП є у відкритому доступі на офіційному сайті (загальна інформація, яка описує процедури та політики, впроваджені в ЗВО, освітні програми, анкети для пропозицій та зауважень тощо). З огляду на вказане вище, ЕГ дійшла висновку, що практика реалізації усіх підкритеріїв критерію 9 відповідає рівню В

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Кушнір Анатолій Степанович

Члени експертної групи

Кирилюк Сергій Миколайович

Назаренко Катерина Ростиславівна